

Vzporedno z Ljubljano so prirredili »Jadranski teden« tudi drugi kraji na deželi: Trbovlje, Novomesto, Radovljica, Trebnje itd.

Vse dni »Jadranskega tedna« so prinašali časopisi in listi tako lepe slike in članke o našem morju, da smo lahko res ponosni na svojo domovino, ki ima tako lepo, bogato in dragoceno morje, da nam ga vsi narodi zavidajo. Vsak dan so nas najodličnejši govorniki po radiu seznanjali z vsemi vprašanji, ki se tičejo našega morja in nam odkrivali njegove lepote, tako da so nam srca vztrepetavala v vroči želji, čimprej posetiti to prečudno deveto deželo.

Mnogo jih je, ki samo sanjajo o nji, obiskati pa je ne morejo, ker nimajo denarja, da bi se peljali po tako dolgi železniški progi preko Zagreba in Karlovca na Sušak. Trst, ki je bil že pred 1300 leti naša najbližja in najboljša luka tudi za vso Srednjo Evropo, so nam odvzeli Italijani in nas tako odrezali od morja. Potrebno je, da zgradimo novo železniško progo, ki nas bo po kratki poti preko Kočevja in Sušaka zopet povedla na svobodno morje. Zato so se v nedeljo ob 11 uri dopoldne zbrale na Kongresnem trgu množice prijateljev našega Jadrana in naši najodličnejši predstavniki ter v veličastni manifestaciji izrazili svoje želje po zvezi Dravske banovine z morjem.

To veličastno zborovanje, ki je izzvenelo v soglasni zahtevi našega naroda po zgraditvi jadranske železnice, je bilo mogočen zaključek »Jadranskega tedna«.

Kadar bo država zgradila to železnico in se bo na jadranski obali ponosno dvigal naš mladinski dom, se bo lahko mnogo naših revnih otrok podalo na morje iskat zdravja, srčce in zadovoljstva. Ti otroci bodo vsako leto prinesli nekoliko tega solnca in veselja v naše mračne šole in žalostne domove, kjer ga bodo vlili tudi v izmučena srca svojih zaskrbljenih staršev. Iz sleherne duše se bo vzdignil po vsej Jugoslaviji udomačeni klic:

»Čuvajmo naše morje!«

Anton Janša — slovenski čebelar.

(Slika na ovitku.)

Letos obhajamo 200-letnico rojstva Antona Janše, večšega čebelarja in znamenitega čebelarskega učitelja, čigar ime ni zaslovelo le po vsej Evropi, ampak je prodrlo tudi preko morja. Saj je s svojim bistrim opažanjem odkril v življenju čebel tajnosti, ki jih niso mogli doumeti mnogi njegovi sodobniki in tudi poznejši čebelarji; storil je s svojimi odkritji tako velik korak, da ga dolgo niso mogli dohiteti in korakamo še sedaj z njim vzporedno.

»Veliko stoletij že smo Slovenci nastanjeni po sedanjih svojih bivališčih in vendar je preteklo komaj nekoliko desetletij, da smo vsaj po imenu znani — ne vesoljni Evropi — ampak le učenemu svetu. Krivo tega je nekaj naše majhne število, nekaj neugodne politične razmere, ki nam do sedaj niso dopuščale nikake samostalnosti, a brez dvoma tudi lastna brezbržnost in z njo združena nehvaležnost do onih mož naše krvi, ki so si zaslužili s svojim delovanjem neminljivo slavo, pa so želi grdo malomarnost pri rojakih, hitro pozabljenost pri tujcih.«

Te besede je postal slikar Navratil pred dobrimi petdesetimi leti kot uvod k Janševemu življenjepisju.

Anton Janša se je rodil v Breznici na Gorenjskem 20. maja l. 1734, ali je bil vsaj krščen tega dne. Bil je revnih staršev sin; imel je še dva brata in dve sestri. Na Janševem domu so bili gotovo že od nekdaj vneti čebelarji in je bilo torej mlademu Antonu že prirojeno veselje do čebel, pa tudi bister pogled v dejanje in nehanje teh čudežnih živalic.

Pri Janševih pa ni bila doma le umetnost dobrega čebelarjenja, tudi slikarska nadarjenost je odlikovala vse tri mlade Janše. Vsi trije so šli na Dunaj, kjer so se na akademiji likovnih umetnosti vpisali v bakrorezno-risarsko šolo. Anton je bil tam že konec leta 1766.

In kako je postal slikar Janša po dveipolletnem bivanju na Dunaju nenadoma čebelarski učitelj?

Gospodarska družba na Dunaju je iskala dobrega čebelarskega učitelja. Pri ravnatelju družbe se je oglasil nekaj dni pred 3. majem l. 1769 »Kranjec, po imenu Janša, ki že sluje po svoji posebno bistri glavi ali nadarjenosti za slikarstvo in je v razgovoru pokazal, da je dober čebelar ter je imel doma, kakor pravi, po kakih 100 panjev čebel, tako da je živel res ob čebelarstvu.«

Družba ga je sprejela in Janša je začel čebelariti, da pokaže, kaj zna.

Leta 1773 so čebelarji po njegovem novem načinu že po vsej dunajski okolici, kamor je hodil kot potovalni čebelarski učitelj poučeval. Izračunali so, da je bil samo v dunajski okolici v dveh mesecih pridelek medu in voska vreden

nad 10.000 gld. Trdili so naravnost, da bi se v tako kratki dobi ne pridobilo toliko »plačilo pridnosti« brez Janševih poprej neznanih pomočkov, zlasti ne brez tega, da bi se bile vozile čebele na pašo »na ajdovo polje«. Ta »kranjski« ali »Janšev način« namreč tedaj tam še ni bil znan. Janša je imel l. 1770 16 panjev, l. 1771 jih je bilo že 66, leta 1772 pa celo 300.

V tiskanem »navodilu« za državne čebelarске učitelje (8 aprila 1775) čitamo, da se je smelo takrat v javnih čebelarških šolah učiti samo po »preizkušanih načelih, ki po njih uči prvi čebelarški učitelj Janša«.

Toda Janša ni svojih naukov razširjal samo ustno, temveč tudi pismeno. V kratki dobi je napisal dve knjigi o čebelah in čebelarstvu. Prva knjiga »Razprava o rojenju čebel«, je izšla še pred koncem drugega leta njegovega čebelarjenja na Dunaju, to je leta 1771, seveda v nemškem jeziku.

V »Razpravi« pripoveduje Janša, kako je začel čebelariti in kako se je proslavil z umnim čebelarstvom; nadalje govori o tem, kako nam koristijo čebele s sladkim medom in dragim voskom. Razlaga, kako je vzljubil že z mladih nog te stvarce, s kako radovednostjo je opazal njih uredbo, red, delo in skrivnosti ter o njih premišljeval.

Janša je že v svoji »Razpravi« obljubil, da bo podal čebeloljubom iz svojih dolgih izkušenj kaj obilnejšega iz te panoge gospodarstva. In res je delal in pisal na vse pretege, kadarkoli je imel časa, da bi podal popoln nauk o čebelarstvu. Toda preden ga je mogel izdati, ga je dohitela smrt. Umrli je, star šele 39 let, 13. septembra leta 1773 na Dunaju za vročinsko boleznijo, kakor je zapisano v protokolih dunajskega mestnega magistrata.

Dasi Janša ni doživel veselja, da bi videl svoj drugi umotvor med narodom, vendar to dragoceno delo ni propadlo. Našel se je na srečo ves rokopis in dve leti po pisateljevi smrti je izšel njegov »Popolni nauk o čebelarstvu«, seveda zopet v nemškem jeziku. Izdal ga je njegov učenec in naslednik Još. Münzberg. Delu je dodanih 7 slik v bakrorezu; kažejo nam podobo satovja z matico, čebelo in trotom, ki ne zmoremo niti danes boljših, in še več drugih podob čebelarških priprav z njihovimi deli vred. Omembe vredna je slika, ki predočuje take panje, kakor jih je rabil Janša sam, pa tudi navadne kranjiče. Dalje sta narisana dva čebelnjaka različne velikosti, voz za prevažanje čebel in še nekaj čebelarškega orodja in posodja. Vse te slike je naredil Janša sam.

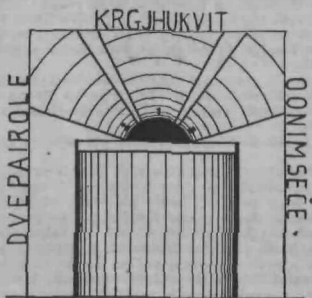
To delo je uživalo silen ugled in je doživelo v kratkem času še dve nemški izdaji. Obe Janševi knjigi sta danes velika redkost, pred vsem v naši državi.

Janša je bil dvoma duševni velikan med čebelarji. Poznal je že vse skrivnosti iz življenja čebel, ki je nanje sedanost tako ponosna.

Ni torej čudno, če so imenovali že nekdanj Janšo »našega domorodca, vel'ega vojvoda in očeta čebelarstva«, da je Janša ne le prvi čebelar v vsem cesarstvu, ampak celo kralj čebelarški v vsej Evropi in če je končno krstil njegov »Nauk o čebelarstvu« za »Čebelarstvo sv. pismo«.

Večnega spomina, so dostojne zlasti te-le Janševe besede in vredne, da se zapišejo z zlatimi črkami: »Jaz ne končam nobene čebele zaradi medu in voska, ampak jih ohranim žive in zdrave, da mi n-sijo drugo leto zopet voska in medu.« (Po Raiču.)

Ogenj.

Imena rešivcev sprejemamo do 10. vsakega meseca.

Nagrade so:

1. Mladinska knjiga.
2. Vežan »Vrtec« z »Angelčkom«.
3. Molitvenik »Večno življenje« z zlato obrezo. — Kar si kdo izbere.